

ORGANA GENITALIA FEMININA – ŽENSKÉ POHLAVNÍ ORGÁNY

Organa genitalia feminina interna — ženské vnitřní pohlavní orgány

K ženským VNITŘNÍM pohlavním orgánům patří:

PÁROVÉ:

- OVARIA — vaječníky,
- TUBAE UTERINAE — vejcovody, a

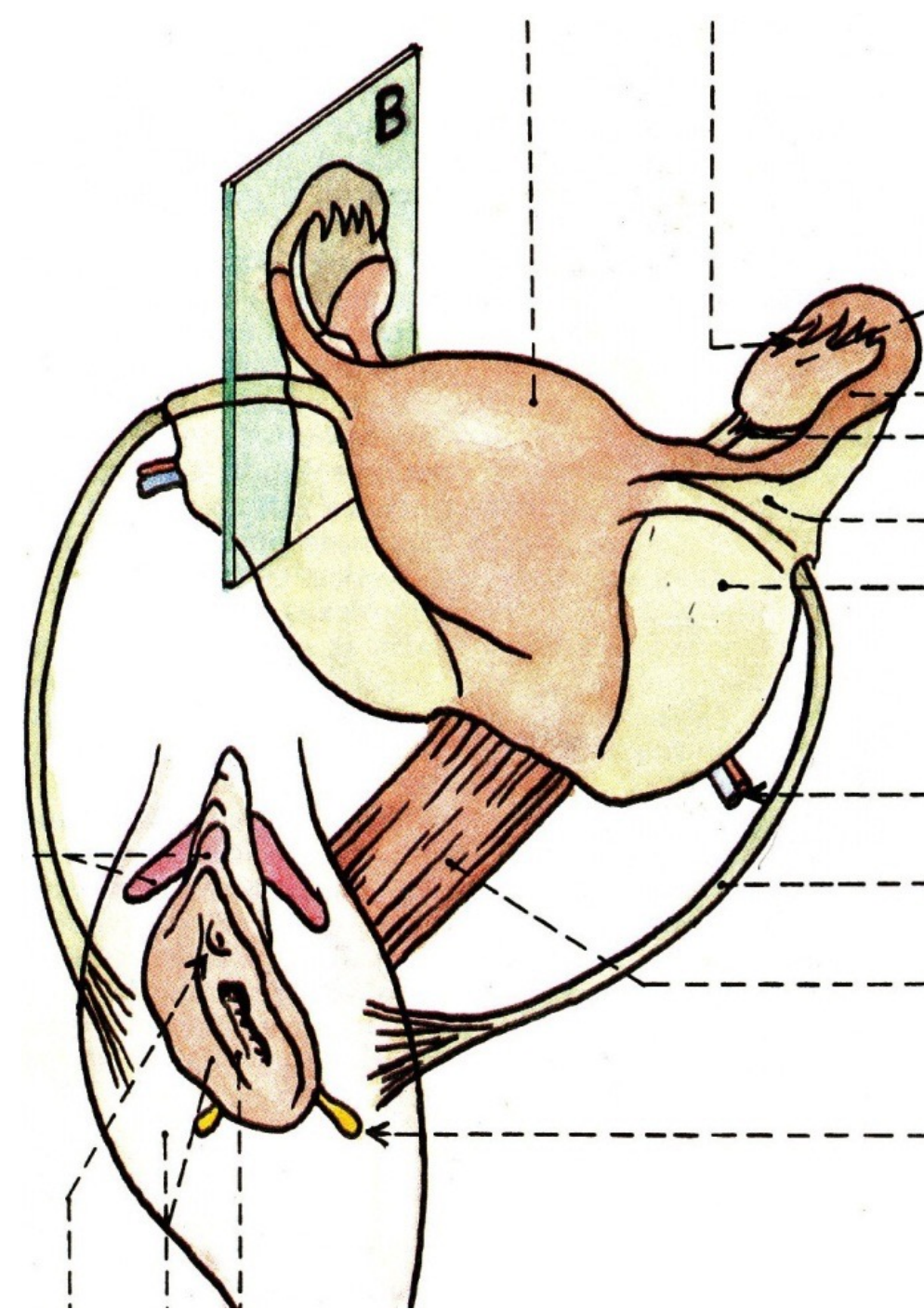
NEPÁROVÉ:

- UTERUS — děloha, a
- VAGINA — pochva.

Pro polohu a upevnění vnitřních ženských pohlavních orgánů má zvláštní význam:

- LIGAMENTUM LATUM UTERI — široký vaz děložní,

V LIGAMENTUM LATUM uprostřed pánve stojí **DĚLOHA**, po jejích stranách jsou k hornímu okraji lig. latum tenkými závěsy připojeny VEJCOVODY, k zadní ploše lig. latum je vpravo i vlevo svým závěsem připojen VAJEČNÍK.

ORGANA GENITALIA FEMININA – ŽENSKÉ POHLAVNÍ ORGÁNY

Organa genitalia feminina interna — ženské vnitřní pohlavní orgány

K ženským VNITŘNÍM pohlavním orgánům patří:

PÁROVÉ:

- OVARIA — vaječníky,
- TUBAE UTERINAE — vejcovody, a

NEPÁROVÉ:

- UTERUS — děloha, a
- VAGINA — pochva.

Pro polohu a upevnění vnitřních ženských pohlavních orgánů má zvláštní význam:

- LIGAMENTUM LATUM UTERI — široký vaz děložní,

V LIGAMENTUM LATUM uprostřed pánve stojí **DĚLOHA**, po jejích stranách jsou k hornímu okraji lig. latum tenkými závěsy připojeny VEJCOVODY, k zadní ploše lig. latum je vpravo i vlevo svým závěsem připojen VAJEČNÍK.

OVARIUM – VAJEČNÍK

Je ženská pohlavní žláza produkující ženské zárodečné buňky — **vajíčka**.

Délka	3—5 cm,
šířka	1,5—3 cm
tloušťka	1 — 1,5 cm;
hmotnost	6—10 g.

Povrch ovaria má šedorůžovou barvu, v mládí je hladký, v době pohlavní dospělosti je hrbolatý vlivem vyklenujících se folikulů s vajíčky, ve stáří je povrch ovaria svraštělý a celý orgán je zmenšený.

Závěs ovaria

- MESOVARIUM — připojuje ovarium k zadní straně **ligamentum latum**.

V místě připojení mesovaria je:

- HILUS OVARIA – HILUM (HILUS) OVARII – místo vstupu cév a nervů.

Podle polohy in situ se na ovariu popisuje:

- EXTREMITAS UTERINA — dolní pól, bližší děloze.
- EXTRAMITAS TUBARIA (TUBALIS) — horní pól přivrácený k vejcovodu.
- FACIES MEDIALIS – vnitřní plocha přivrácená do nitra pánve,
- FACIES LATERALIS – laterální plocha naléhající na stěnu pánve – tj. zevní plocha,
- MARGO MESOVARICUS — přední rovnější okraj připojený závěsem na ligamentum latum,
- MARGO LIBER — volný, konvexní zadní okraj; extremitas tubaria — horní pól přivrácený k vejcovodu;

Od pánevní stěny visle k ovariu sestupuje peritoneální řasa:

- LIGAMENTUM SUSPENSORIUM OVARII, ve které je:
 - pruh vaziva,
 - cévy ovaria (a. ovarica a zpravidla dvě vv. ovaricae)

druhým vazivovým pruhem je:

- LIGAMENTUM OVARII PROPRIUM (CHORDA UTEROOVARICA) — tento vaz se nachází UVNITŘ LIG. LATUM UTERI; obsahuje hladkou svalovinu.

TUBA UTERINA — VEJCOVOD

V průběhu vejcovodu se rozlišuje:

- OSTIUM ABDOMINALE TUBAE UTERINAE — širší ústí vejcovodu do peritoneální dutiny, přivrácené k ovariu;
- INFUNDIBULUM TUBAE UTERINAE — nálevkovité rozšíření vejcovodu k abdominálnímu ústí;
- AMPULLA TUBAE UTERINAE — laterální širší dvě třetiny vejcovodu;
- ISTHMUS TUBAE UTERINAE — zúžená mediální třetina vejcovodu;
- PARS UTERINA — intramurální úsek ve stěně děložního rohu (s nejmenším průsvitem);
- OSTIUM UTERIQU M TUBAE — ústí vejcovodu do dutiny děložní.

TUBA UTERINA — VEJCOVOD

Kolem abdominálního ústí jsou:

- FIMBRIAE TUBAE — třásním podobné přívěsky,
- FIMBRIAE OVARICA — nejdelší z fimbrií (až 2 cm, i více) — jde od kaudálního okraje tuby k ovariu, k jehož okraji je přirostlá.

STAVBA VEJCOVODU

Vejcovod se skládá ze sliznice, svaloviny a serosního povlaku.

- SLIZNICE, sliznice vejcovodu je světle růžová; vyvstává v podélné řasy, z nichž ještě vystupují sekundární řasy, v ampule ještě terciální řasy, a vytvářejí hustý složitý labyrint.
- SVALOVINY, která je tenčí v ampulární části, tlustší při děloze. Skládá se z:
 - VNITŘNÍ VRSTVY CÍRKULÁRNÍ a
 - ZEVNÍ VRSTVY LONGITUDINÁLNÍ
- serosního povlaku TUNICA SEROSA.

UTERUS – DĚLOHA:

Je dutý orgán se silnou svalovou stěnou, ve kterém probíhá vývoj zárodku až do porodu.

Rozměry:

U nullipara (*žena, jež dosud nerodila*) je děloha:

Délka:	7—9 cm
Šířka ve fundu:	4—4,5 cm
Předozadní rozměr:	2,5—3 cm

U multipary jsou všechny rozměry zvětšeny o 7—10 mm, přičemž víc je zvětšené tělo než cervix.

Za menstruace se děloha zvětšuje, stěna je prosáklá tekutinou.

Za těhotenství se děloha mnohonásobně zvětší, nejen rozměry, ale i její hmotnost.

Hlavní části dělohy jsou:

- CORPUS UTERI — tělo děložní — kraniální širší část;
- CERVIX UTERI — hrdlo děložní — kaudální užší, válcovitá část, otevřená do pochvy;
- ISTHMUS UTERI — zúžený úsek mezi corpus a cervix uteri, dlouhý asi 1 cm. V těhotenství se tento úsek nejméně zvětšuje.

CORPUS UTERI

Na těle dělohy popisujeme tyto útvary:

- CORNUA UTERI — rohy děložní — doprava a doleva laterálně povytažené výběžky z okrajů fundu,
- FUNDUS UTERI — dno děložní — mírně vyklenutý kraniální okraj dělohy, nad vstupem vejcovodů;
- MARGO UTERI (DEXTER ET SINISTER) — hrana děložní — pravý a levý okraj děložního těla,
- FACIES INTESTINALIS — vzhůru (dorsokraniálně) proti kličkám střevním obrácená zadní plocha dělohy;
- FACIES VESICALIS — je ventrokaudálně k močovému měchýři přivrácená přední plocha dělohy.

CERVIX UTERI

Na cervix uteri se rozlišuje:

- PORTIO SUPRAVAGINALIS (CERVICIS) — horní úsek hrdla děložního nad připojením pochvy k děloze,
- PORTIO VAGINALIS (CERVICIS) — čípek děložní — dolní konický a zaoblený úsek hrdla pod klenbami poševními, který vyčnívá do dutiny pochvy;
- OSTIUM UTERI — zevní branka děložní — otvor děložní dutiny do vaginy, uprostřed vrcholu čípku. Ostium je nápadněji ohraničeno vzpředu a vzadu:
 - LABIUM ANTERIUS — ohraničení zepředu,
 - LABIUM POSTERIUS — ohraničení vzadu.

CAVITAS (CAVUM) UTERI — dutina děložní

- CANALIS ISTHMI je zúžení dutiny mezi tělem a hrdlem děložním, toto zúžení je velmi těsné (tzv. vnitřní branka děložní)
- CANALIS CERVICIS — kanál hrdla děložního — je pokračování dutiny děložní kaudálně;
- PLICAE PALMATAE jsou husté řady sliznice, rozbíhající se po přední i zadní straně canalis cervicis od středu do stran ve tvaru palmového listu;

VAGINA – POCHVA

Vagina je:

- odvodná cesta pohlavní a
- kopulační orgán.

Délka:

přední stěna 7—8 cm,

zadní stěna 10 cm.

Šířka: 2,5—3 cm

u vchodu je nejúžší;
nejprostornější je u čípku.

Jedná se o trubici, která má dva konce:

- **kraniální** konec obemyká **hrdlo děložní**,
- **kaudální** koncem je otevřena navenek jako:
- OSTIUM VAGINAE — vchod poševní —
do prostoru mezi malými stydkými pysky,
zvaného
- VESTIBULUM VAGINAE — předsín
poševní;

Vagina je předozadně oploštělá a rozlišujeme:

- PARIES ANTERIOR — přední stěnu, a
- PARIES POSTERIOR — zadní stěnu;

Na stěnách se popisují

- RUGAE VAGINALES — příčné řasy, velmi četné, které uprostřed přední a zadní stěny vyvstávají jako:
 - COLUMN A RUGARUM ANTERIOR — podélný val uprostřed přední stěny, a
 - COLUMN A RUGARUM POSTERIOR — podélný val uprostřed zadní stěny.

Rugae se snižují po porodech a ve stáří.

V kaudálním úseku COLUMN A RUGARUM ANTERIOR je nápadnější vyvýšení podmíněné průběhem urethry:

- CARINA URETHR ALIS VAGINAE

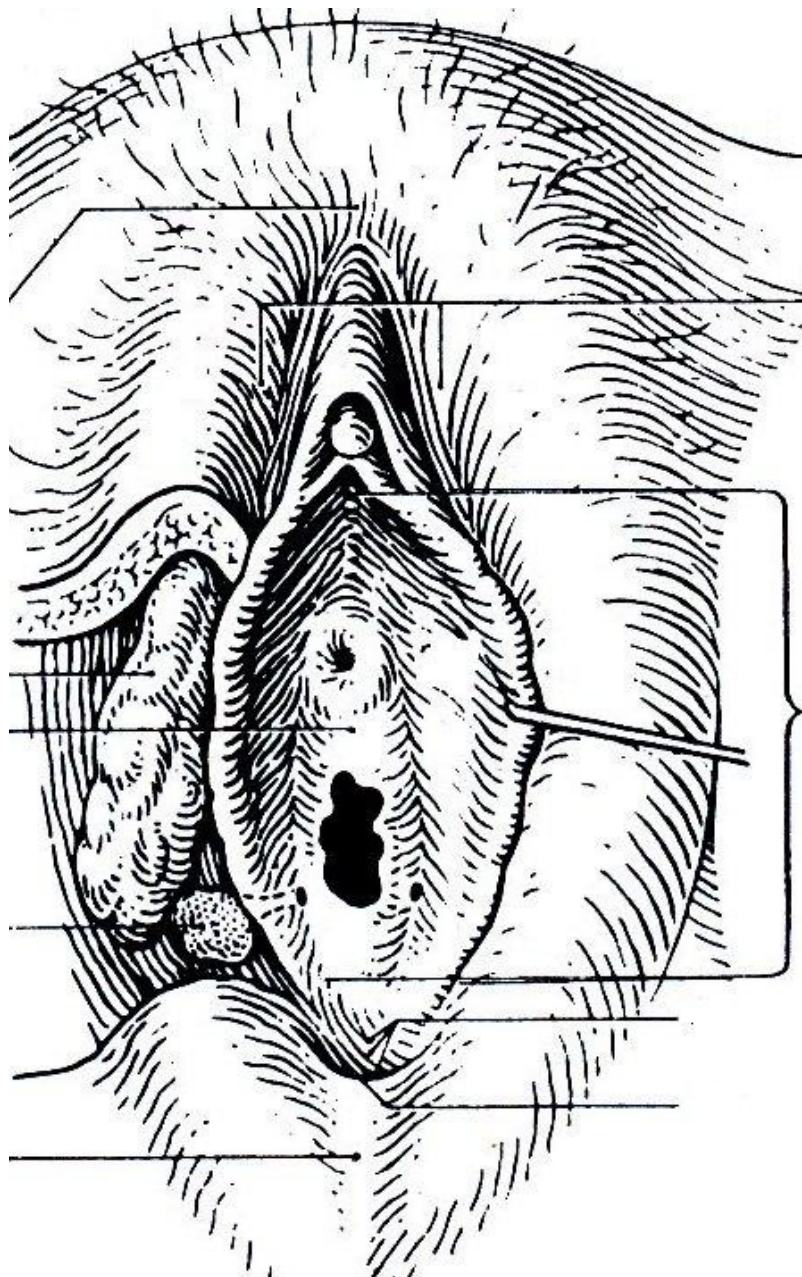
DÁLE ROZLIŠUJEME:

- FORNIX VAGINAE — poševní klenba;

Podle polohy se rozeznávají tři úseky klenby:

- PARS ANTERIOR — přední klenba — kratší a méně vyklenutá část;
- PARS POSTERIOR — zadní klenba — delší a více vyklenutá část (v zadní klenbě se hromadí po ejakulaci sperma); *vzhledem k rozsahu tohoto vyklenutí je zadní stěna vaginální delší než stěna přední;*
- PARTES LATERALES — postranní klenby — jsou boční úseky fornix vaginae.

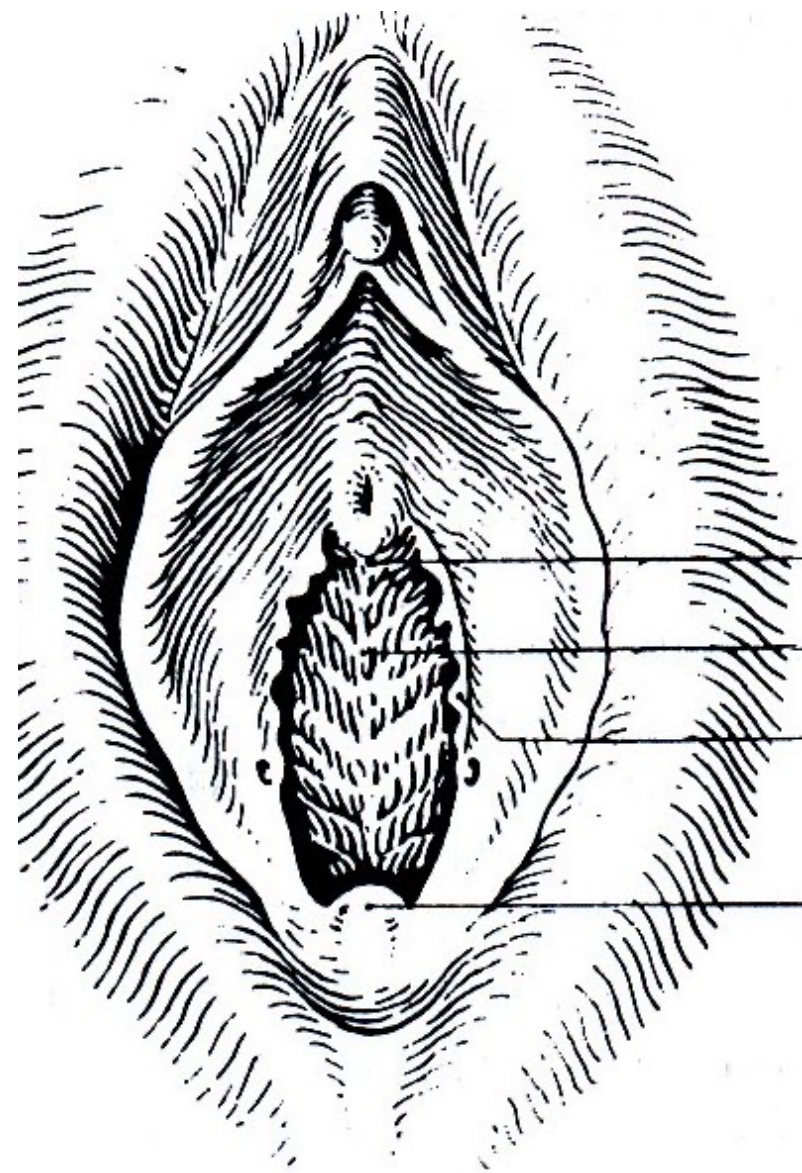

- HYMEN — panenská blána —
zužující OSTIUM VAGINAE;

má individuálně různý rozsah, od
sotva znatelného slizničního valu až po
téměř kompletní uzávěr, a různý tvar.
Při první souloži se hymen od volného
okraje natrhává (defloratio; defloruje);

Porodem se jeho zbytky rozrušují a
zbývají pak jen drobné hrbolky
sliznice při OSTIUM VAGINAE,
zvané

- CARUNCULAE HYMENALES.

ORGANA GENITALIA FEMININA EXTERNA

K zevním rodidlům, která jsou též označována jako PUDENDUM FEMININUM, patří zevně patrné útvary:

- MONS PUBIS (MONS VENERIS), trojhranné, tukovým polštářem podložené vyvýšení před symfysou a nad ní, kraniálně vodorovně ukončené, pokryté PUBICKÝM OCHLUPENÍM; k zevním pohlavním orgánům patří též proto, že vývoj a udržování tohoto podkožního tukového polštáře jsou hormonálně závislé.
- VESTIBULUM VAGINAE — předsíň poševní — sagitální vkleslinu, do níž se otvírá
- OSTIUM VAGINAE jako podélná štěrbina, předsíň je ohraničena malými stydkými pysky
- OSTIUM URETHRAE EXTERNUM, malý otvor zakončující urethru.

DÁLE POPISUJEME:

- CLITORIS, který vyvstává před ústím urethry vyvstává ve střední čáře, odpovídá mužskému penisu; zevně je patrný,
- CRURA CLITORIDIS (CRUS DEXTRUM ET CRUS SINISTRUM) párové rameno, připojené na ramus inferior ossis pubis. (dolním ramenům kostí stydkých zdola)
- CORPUS CLITORIDIS tělo clitoris, vzniká spojením obou ramen při dolním okraji symfýsy; corpus zahýbá po krátkém průběhu kaudálně, a je ukončeno zaoblením:
- GLANS CLITORIDIS žaludovité zakončen, kam je připojena kůže malých stydkých pysků.
- FRENULUM CLITORIDIS — uzdička clitoris,

VESTIBULUM VAGINAE ze strany doplňují a ohraničují:

- LABIA MINORA PUDENDI — malé pysky stydké; párové, tenčí, neochlupené, bohaté na mazové žlázy, tvoří
- PRAEPUTIUM CLITORIDIS — předkožku clitorisu, úponem vytvářejí

Zevně od malých stydkých pysků jsou podobné a rozsáhlejší kožní valy

- LABIA MAJORA PUDENDI — velké pysky stydké — mezi nimiž je
- RIMA PUDENDI — štěrbina stydká; rozsahem velkých pysků jsou kryta LABIA MINORA;
- COMMISSURA LABIORUM ANTERIOR, přední spojení pravého a levého labium majus (nahore)
- COMMISSURA LABIORUM POSTERIOR spojuje obě labia majora vzadu (dole)
- FRENULUM LABIORUM PUDENDI je příčná kožní hrana na předním okraji COMMISSURA LABIORUM POSTERIOR, která ohraničuje
- FOSSA VESTIBULI VAGINAE — prostor mezi **frenulum labiorum pudendi** a zadními (dolními) okraji spojených malých stydkých pysků.
- PERINEUM — hráz — prostor od COMMISSURA LABIORUM posterior k análnímu otvoru, je rozsahem 3—4 cm,
- RAPHE PERINEALIS — kožní šev na perineum.

Stydké pysky s vestibulum vaginae a clitoris se jako celek v klinice označují též souborným názvem VULVA.

Dále popisujeme:

- BULBUS VESTIBULI – topořivé těleso odpovídající corpus spongiosum muže, uložené při spodině labia majora.
- PARS INTERMEDIA (COMMISSURA) BULBORUM VESTIBULI můstkové nepárové spojení bulbu obou stran

